

De Pompeia a Gósol

Picasso no és un cas tancat. Ni de bon tros. Tot insaciable especialista que aspira a conèixer a fons el seu geni acaba en un moment o altre en un cul-de-sac. Picasso és molt Picasso. Picasso és molt complex. I, en conseqüència, és un terrible imant de tòpics que es repeteixen fins a l'empatx en pàgines i més pàgines d'estudis, però que no serveixen gens per comprendre l'autèntica essència de les seves obres. Obrir noves vies d'investigació per trencar els blocs monolítics d'opinió que hi ha sobre Picasso no és fàcil. El problema no és tant obrir-les com trobar complicitats per defensar-les.

Que ara surti una historiadora de l'art, Conxita Boncompte, amb una teoria sobre el període rosa de Picasso vinculada als frescos pompeians i a l'art romànic català pot semblar una ximpleria perquè el que s'ha afirmat sempre és una altra cosa: que en aquella època la seva pintura tenia una ascendència francesa i que va rebre un fort impacte de l'exposició d'art ibèric que va veure el 1906 al Louvre. Però qui tingui el cuc de la curiositat per llegir la seva tesi doctoral, *Iconografia picassiana entre 1905-1907. Influència de la pintura pompeiana*, descobrirà un món de nous coneixements apassionants. Poden llegir la tesi sencera o bé un article que en conté les claus, que Boncompte va publicar al juny a la revista *Goya* i que ara la Universitat de Barcelona ha distingit amb el Premi Blecua 2012.

Fins ara s'havia dit que l'influx pompejà en l'obra de Picasso va esclatar el 1917, arran del viatge que l'artista va fer a Itàlia. Boncompte, però, avança aquesta influència quinze anys, quan a París es va viure una autèntica *pompeiamania* amb l'exposició i venda dels frescos de la vil·la de Boscoreale a la galeria Durand-Ruel, el 1903, ben pocs anys després de la seva increïble descoberta. Segons les recerques de Boncompte, el llegat de Pompeia va activar el període rosa de Picasso, que es va apropiat dels models reproduïts en els mítics frescos i del roig de cinabri característic de les obres sepultades per la lava del volcà Vesuvi.

La historiadora argumenta que no hi havia només un neguit estètic en aquesta dèria, sinó tot un projecte "filosòfic, màgic i religiós" que va donar sentit i coherència a tot el període rosa. I és que en l'univers pagà de Pompeia, Picasso hi va trobar un nou bàlsam per a la seva obsessió per furgar en les espiritualitats de diferent signe. Eren temps en què l'artista, "molt supersticiós", sovintejava els ambients esotèrics i iniciàtics, de bracet dels seus amics poetes, i mags, Guillaume Apollinaire i Max Jacob. També va ser l'època en què l'inquiet Picasso i el seu cercle flirtejaven amb l'opi a la recerca d'uns instants fugissers en què qual-sevol metamorfosi era possible i els permetia jugar a ser déus.

Tot plegat va predisposar el geni a entrar en una nova dimensió pictòrica impregnada de misticisme que va acabar de definir en la

La historiadora de l'art Conxita Boncompte defensa una nova teoria per entendre el període rosa de Picasso: la fusió de la influència dels frescos pompeians i l'art romànic català

seva estada a Gósol, l'estiu del 1906, on va fusionar l'influx pompejà amb la seva fascinació per l'art romànic català, que Boncompte creu que va ser determinant en una de les seves obres culminants, *Les senyorettes del carrer Avinyó*. Tant és així que ha identificat l'Eva d'un capitell de l'església romànica de Sant Pau del Camp de Barcelona en una de les *senyorettes* de la cèlebre tela.

"Picasso va anar a buscar a Gósol el mateix que Gauguin va anar a buscar a Haití i a les Marqueses: un món primitiu. El món gosolà evoca a Picasso el passat romà. Gósol (i l'opi) permeten a Picasso viure al segle XX com a Pompeia", emfasitza Boncompte. Pompeia i Gósol, el Vesuvi i el Pedraforca, van exercir un poderós magnetisme en Picasso per tot allò de "tel·lúric i etern" que custodien. *

Amb la bata ben bruta de pintura.

La historiadora de l'art i artista Conxita Boncompte, al seu estudi, en plena guerra pictòrica. A baix, la descoberta que ha fet en una de les 'senyorettes' de Picasso, inspirada en l'Eva d'un capitell de l'església de Sant Pau del Camp.
ORIOL DURAN

Artista

Conxita Boncompte (Barcelona, 1956) és també artista, i això l'ajuda, diu, a llegir millor les obres quan les aborda com a historiadora de l'art. "Sóc pintora i penso com a pintora. Es pot ser un erudit i no comprendre una peça."

Art